

„Europos Sąjunga, Lietuva ir aš – po dvidešimties metų“

Einu neseniai klotu nauju šaligatviu ir matau, kaip jį jau suteršusios baltos dėmės styro akyse. Iš tiesų nesuprantu, kas tai, kol atsimenu, jog tai ir mano kaltė dėl tokio jo subjaurojimo – kartais tenka numesti jau nebeskanią kramtomąją gumą. Bet kur, neatsižvelgiant, kas laukia vėliau, kai eis žmogus ir užlips ant jos ir kaip jis keiks mane net to nežinodamas. Čia tiek daug įmintų žmonių ydų – šiukšlinti... Šiukšlę, kai numeti, nuneša vėjas, ji nepasilieka vienoje vietoje. Guma lieka ir prilimpa, tarsi dėlė, bandanti išsiurbti viską, kas kieno buvo puoselėta, kad mūsų mieste būtų gražu. Po žiemos visur pasimato tikrasis vaizdas. Visur mėtos margiausios šiukšlės – manau, kad kiekvienam miesto gyventojui tikrai rėžia akį visur styrančios šiukšlės, bet kai šiukšlę numetam patys, mus tarsi apakina kokia nepaaiškinama priežastis visa tai praleisti pro pirštus. Kartą su draugais nuėjom į parkelį ir, pasakysiu atvirai, kai jie laužė jau ir taip aplūžusį suoliuką, man širdis nė kiek nesuvirpėjo. Aš taip linksminaus su jais, greičiausiai pasakytų tėvai, bet tada tai atrodė tikrai šaunu. Dabar aš nueinu į parkelį ir dažniausiai sunkiai beatrandu vietą kur atsisėsti – dauguma sulaužyti, o geresni jau užsėsti nuolatinų lankytojų. Praeitais suoliukas vis išdygsta man prieš akis, tarsi nuolatinis priekaištas, kai praeinu pro seniau mėgstamiausią parkelio vietą. Ne dėl to, kad nesustabdžiau vadinamųjų draugų, bet dėl to, kad gėrėjau jų poelgiu.

Artėja vasara ir šeimoje vis atsiranda atostogų tema – kur važiuoti atostogauti. Seniau net mintis nebuvo kilusi, kad su tėvais leisčiausi į užsienį. Tik šiais metais netikėtai tėtis užsiminė: „Gal jau pats laikas ir mums apsikankyti vakaruose?“. Tą akimirką atrodė, jog jis juokauja, nes nuolatinis pinigų skaičiavimas to neleistų daryti. Bet jis kuo rimčiausiai man nusišypsojo. Visada mes keliaudavome atsotogauti kuo arčiau – prie aplinkinių ežerų, retai net prie jūros nuvažiuojam – gal tik kokius tris kartus buvau, iš jų tik kartą su šeima. Liūdna pagalvojus, bet nuolatiniai iškylantys rupesčiai sugriaudavo mūsų ilgai puoselėtus planus ir viskas, ko taip laukdavau, išnykdavo. Kartą mes turėjom keliauti prie jūros. Buvo likusios gal kelios dienos, kol mama „pasiims“ atsotogas. Aš taip laukiau ir jau buvau pradėjusi įsivaizduoti, kaip aš „nardysiu“ pajūrio smėliu ir mane nešios Baltijos jūros šaltosios bangos... Bet per vieną akimirką viskas sugriuvo... Staiga mama paskambino ir pranešė, kad tėtė pateko į autoavariją... Tą akimirką atrodė, kad aš krentu į tamsią juodą skylę, kojos linko nuo neapsakomos baimės, skausmo krūtinėj, atrodė, kad gyvenimo jau nebėra. Bet vos spėjus apie tai pagalvoti, ji mane nuramino, kad tėtė sveikas, tik sudaužė kitą mašiną. Grįžęs jis paaiškino, kad prieš jį užlindo mašina ir kas šis incidentas įvyko labai staiga, jis jau nebespėjo sustabdyti. Tuo metu jo neapkenčiau, kad per jį netekom atostogų, jaučiau tokią pagiežą, kad dabar net sunku sprasti, iš kur manyje jos tiek atsirado. Kai visus atostogoms taupytus pinigus ir net daugiau teko atiduoti draudimui, mane užvaldė toks apmaudas, kad nebetekau savitvardos ir išliejau viską ant tėvų, brolio. Tad dabar man ta mintis keliauti į užsienį yra dar viena iliuzija, ir mažai jau teikiu vilties, nes nebus niekada idealu, taip kaip norėtume...

Dabar į mūsų namus gyventi atsikėlė močiutė, dėl jos ligos savimi, kaip teigia ji pati, nebegalinti pasirūpinti. Ir mūsų gyvenimas po truputį virsta į pragarą... Kartą bandžiau su ja pasikalbėti, bet jai kur kas labiau rūpėjo, kas dedasi pas kitus žmones, prašalaičius, kaimynus, nei kaip laikausi aš. Tad nė minties nebuvo kalbėti daugiau apie ką nors... Man tik gaila mamos, kad ji turi kentėti dėl jos nuotaikų permainų ir nuolatinių kaprizų. Ir dar sako, kad jaunimas blogas... Galiu drąsiai teigti, kad šiuolaikinė mano karta, kuriai aš atstovauju, kur kas yra geresnė, nei buvusios. Dabartiniai tebesimokantys žmonės – moksleiviai, studentai – į gyvenimą, kaip ateities planavimą, pradeda žvelgti kur kas anksčiau. Mano senelė baigė, kaip ji mėgsta pabrėžti, tik pirmą klase, tad iki šiol nelabai supranta, kas yra

lėktuvas, o apie ES – kas tai – jai perprasti per daug sudėtinga. Nors nemanau, kad ją tai domina. Kartais, kad ji pašiukšlina, kur pasitaiko, manęs jau seniai nebestebina. Jai tai įprastas dalykas. O mėgstamiausias įprotis – šiukšles užkasti žemėje. Na, jei mano senelė būtų tokia vienintelė, tai būtų tada taip nesvarbu, bet tokių žmonių, kurie nesupranta, ką daro, yra kur kas daugiau. Patys nesuprasdami jie naikina savo namus. Gali pasirodyti, kad senelės aš nemėgstu, bet tai netiesa. Tiesiog mano jos gaila. Bet matydama ją aš suprantu, kaip ateitis pasikeitė, kad žmonės tik tobulėja. Tikiuosi gyvenimas negrįš į mano močiutės gyvenimo stadiją. Man patinka pasiklausyti įvairių pasakojimų iš jos gyvenimo, tik viską sugadina jos replikos apie jaunimą: „o jau koks šiuolaikinis jaunimas dabar, tai neduok tu Dieve“. Bet kažkodėl visada atrodo, kad kiti blogesni už tavę. Retkarčiais net save pagaunu tariant šiuos žodžius: „na jau kai mes buvome tokio amžiaus, apie mobiliuosius net svajot nesvajojome“. Tad šie žodžiai yra beverčiai, nes tai šimtmečių šimtmečius besikartojanti frazė. Bet ji mums niekad nemeluoja sakydama, kad nebebus taip, kaip buvo kadais. Kartais bandau įsivaizduoti, kas manęs laukia kitą rytą, ką naujo vėl išras arba sunaikins. Sunku net įsivaizduoti, kad ką nors daugiau būtų įmanoma išrasti, bet ima kažkas ir išranda. Gyvenimas nestovi vietoje, žmonių gyvenimai tai gerėja, tai blogėja... Viskas istorijoje sukasi ratu, visas gyvenimo principas išlieka tas pats, tik jau veidai nebe tie. Ateities bijau, bet ir laikiu kartu. Bijau, kad viskas bus sunaikinta, kas praeity buvo svarbu ir vertinama. Neseniai L.Donskio laidoje „Be pykčio“ jo pašnekovas pasakė labai teisingą frazę, tokią stiprią apie mūsų gyvenimą, kad man net širdis suvirpo: „šeimos sudaro tautą, tauta tai yra šeima“. Argi tai ne tiesa? Seniau juk iš tiesų šeima buvo vos ne svarbiausia gyvenimo vertybė, o dabar? Tėvai palieka vaikus pas gimines, o patys išvažiuoja į užsienį dirbti. Valstybė nyksta, senai kada teko skolintis tėvams iš draugų – dabar padeda į banką ir, atrodo, gyvenimas išties gerėja, prisiminus, kaip mes mažai leisdavome sau patys. Dabar vis dažniau palepinam save, visada namie atrasi apelsinų, jau niekada šaldytuvas nebėra tuščias, išskyrus tuos atvejus, kai mama pamiršta nueiti į parduotuvę.

Kartą vasarą, kai bandžiau pasislėpti nuo kaitrios vidurdienio saulės, miesto aikštės vidury pamačiau gulintį pagyvenusį vyrą. Iš pradžių šis reginys man sukėlė savotišką šypsena, kritišką šypsena. Žmogus po truputį bandė atsistoti, bet jam tai sunkiai sekėsi. Sprendžiant iš aprangos jis buvo bomžas, bet jo prieš tai nebuvo dar mačiusi, nesitrynė su nuolatiniais miesto gatvių gyventojais. Aš atsisėdau nuošaliau ir stebėjau šią sceną, kur manęs nepasiekė saulės spinduliai. Kelis kartus jam pavyko atsistoti, bet nežengęs nė žingsnio trenkdavos vėl prie žemės. Bomžas nepasidavė. Tada jis pradėjo ropoti kaip kelių mėnesių kūdikis keturiom. Vaizdas buvo juokingas. Tuo metu, kai jis bandė įsitvėręs į turėklus atsistoti, tulumoje, vis artėjančius pamačiau paauglius, gal kokie keturi ėjo užėmę visą šaligatvio teritoriją. Žmonės eidavo ir praeidavo pamatę nelaimėli gulintį, jo net nepastebėdavo, bet vis artėjantis jaunimas senį pamatė ir labai juo susidomėjo. Vienas rankoj laikė smilkstančią cigaretę ir kartkartėm įtraukdavo dūmus į plaučius, kiti savo rankose laikė po alaus butelį. Jų tarpe buvo ir mergina. Vyriausiajam gal buvo vos 16, kiti – daug jaunesni. Jie apsupo nelaimėlį, pradžioj išvadino įvairiausiais necenzūriniais žodžiais, vėliau atsirado veiksmai. Iš kur tokio žiaurumo atsirado tų vaikų pasąmonėj – nesupratau. Bet mane apstulbino, kad mergina nuo jų neatsiliko ir savo liežuvį ir kojas valdė ne ką prasčiau nei vaikinai. Jie nuėjo taip pat staiga, kaip ir pasirodė, dar buvo girdėti skardus jų juokas. O bomžas tik aimanavo, sunku suprasti, ką jis tada mąstė ar jautė, bet esu kažką panašaus patyrus iš bendraklasių pusės. Smurtas, engimas, tolerancijos stoka yra pagrindinė problema mūsų gyvenime, kurią spresti būtina.

Nenoriu galvoti, kas manęs lauks po dvidešimties metų – tai savotiškai gąsdina. Jaučiu nerimą, pagalvojus, jog tada būsiu jau kaip ir sena. Vis dėlto ateitis man dar juodas taškas, bet žinau, kad bus kitaip, nei dabar. Aš tada apie šias akimirkas kalbėsiu nebe esamuoju, o būtuoju laiku... Viskas pasikeis: žmonės, tikiuosi, tik gerės, o aš būsiu ta

Lietuvos karta, kuri matys šį pasikeitimą: aplink miestus daugės nuosavų namų, žmonės trokš vis labiau savo erdvės, tad mažės gyvenančių vadinamuosiuose betoniniuose inkiluose (spėju, aš pati būsiu viena iš jų). Galbūt sumažės automobilių skaičius miestuose ir žmonės pamėgs viešąjį transportą, bet jaučiu visvien automobilių skaičius augs, esu tuo giliai įsitikinusi širdyje. Atsiras vis didesnių ir aukštesnių pastatų, nes vietų statyboms vis mažėja. Tikiuosi būsime milžinai neužgoš tikrojo grožio, slypinčio arčiau žemės. Bet, manyčiau, svarbiausia – kaip mes jausimės po 20 metų, o ne kas pasikeis. Reikia tikėtis, kad mes pradėsime mylėti savo artimą, o ne džiaugsimės kitų nelaimėmis, išmoksime saugoti dvasines vertybes – šeimą, meilę, toleranciją. Ir Europa taps mūsų visų namais, nebesijausime atstumti ir išnaudojami. Reikia tikėtis, kad mums išaus geresnis rytojus!